ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr.Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **A. O.**, zast. JUDr. Janou Betlamovou, advokátkou, se sídlem Dómská 8, Litoměřice, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce podané proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 12. 2003, č. j. 15 Az 158/2003 - 34,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 12. 2003, č. j. 15 Az 158/2003 - 34, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 11. 3. 2002, č. j. OAM-290/VL-16-P16-2002. Tímto rozhodnutím žalovaného bylo zastaveno řízení o udělení azylu stěžovateli podle ustanovení § 25 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), s odůvodněním, že se stěžovatel bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru za účelem objasnění důvodů žádosti o udělení azylu, a na základě dosud zjištěných skutečností nelze ve věci rozhodnout.

Z odůvodnění označeného rozhodnutí ve vztahu k souzené věci především vyplynulo, že správní orgán vyzval stěžovatele, aby se dne 20. 2. 2002 dostavil k pohovoru za účelem objasnění důvodů své žádosti. Jmenovaný se ve stanovené lhůtě bez řádné omluvy k pohovoru nedostavil. Opakovaně vyzval správní orgán výše jmenovaného k pohovoru, který měl být proveden dne 8. 3. 2002. Ani této výzvy žadatel nedbal. O termínech obou pohovorů byl řádně vyrozuměn. Stav spisového materiálu neumožňuje správnímu orgánu rozhodnout ve věci. Správní orgán shledal naplnění obou podmínek stanovených ustanovením § 25 písm. d) zákona o azylu a vzhledem k této skutečnosti řízení zastavil.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel v zákonné lhůtě opravný prostředek (žalobu), kde vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím a odvolával se na to, že po poradě s advokáty mu bylo řečeno, že změnu adresy ubytování v soukromí stačí oznámit telefonicky na Odbor azylové a migrační politiky (OAMP). Dle svého vyjádření telefonoval na OAMP v Havířově a oznámil změnu adresy. Dále uvedl, že od oddělení cizinecké policie v Litoměřicích obdržel informaci, že i oni oznámili na OAMP v Havířově adresu, na kterou se žadatel přestěhoval. Proto žádal o přezkoumání své žádosti o udělení azylu s tím, že se domnívá, že po návratu do vlasti by byl uvězněn.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem č. j. 15 Az 158/2003 – 34 ze dne 15. 12. 2003 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí především uvedl, že žalobce podepsal čestné prohlášení, že po dobu azylového řízení se bude zdržovat na adrese v obci H. Na tuto adresu byl obeslán k pohovoru stanovenému na den 20. 2. 2002. Zásilka mu byla oznámena a uložena na poště. Obdobně byl obesílán i na pohovor, stanovený na den 8. 3. téhož roku. Žalobce se k těmto jednáním nedostavil, ani se neomluvil, jeho tvrzení o telefonátech nejsou prokázána. Za této situace soud dospěl k závěru, že jsou splněny oba zákonné důvody pro zastavení řízení podle ustanovení § 25 písm. d) zákona o azylu a žalovaný nepochybil, když řízení ve smyslu tohoto ustanovení zastavil.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včas kasační stížnost, následně doplněnou o návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, ve které uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Přiznává, že uvedl, že se bude zdržovat na adrese v obci H., kde se později z důvodu, že se mu naskytla pracovní příležitost v R. n. L., nezdržoval. Není podle něj ale pravdou, že změnu adresy telefonicky neoznámil. V té době pro něj bylo jednodušší domluvit se ústně než písemně. To, že tvrzení o jeho telefonátech nejsou prokázána, ještě nesvědčí o tom, že by tak neučinil. V žádném případě nechtěl zmařit řízení o udělení azylu, na němž má eminentní zájem. V daném případě pak došlo k nedorozumění, které má za následek zastavení řízení o udělení azylu, aniž by mu byla dána možnost se k tomuto zastavení vyjádřit. Stěžovatel tak žádá o zmírnění tvrdosti zákona a o zrušení napadeného rozsudku.

Žalovaný podal na výzvu soudu ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že popírá oprávněnost kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve všech částech výroku, tak i rozhodnutí soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále odkazuje na správní spis a na vydané rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud napadené soudní rozhodnutí přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je důvodná.

Ze správního spisu předloženého žalovaným na výzvu soudu vyplynuly především tyto podstatné skutečnosti: V Návrhu na zahájení řízení o udělení azylu stěžovatel zejména uvedl, že opustil Bělorusko 10. 5. 2001, kdy jej politika v Bělorusku přinutila, aby opustil svou zemi. Neměl z čeho uživit svou rodinu, když se naposled vrátil domů, tak jej okradli a chtěli každý měsíc platit peníze. Vyhrožovali jemu a manželce, že jeho rodinu fyzicky napadnou. Byl tedy nucen utéci do České republiky. V České republice byl již v roce 1998

za prací. Česká republika je pro něj cílovým státem, chce zde pracovat. Dále spis obsahuje čestné prohlášení stěžovatele, že se po dobu azylového řízení bude zdržovat na adrese H., Ž. 2, a stejně tak dvě zásilky, obsahující výzvy k pohovorům na dny 20. 2 a 8. 3. 2002, jež byly zaslány poštou na adresu pobytu stěžovatele, oznámeny a nevyzvednuty s uvedením, že adresát nebyl zastižen. Spis dále obsahuje písemný záznam o změně adresy stěžovatele, jím vlastnoručně podepsaný a datovaný dnem 26. 3. 2002, z něhož vyplývá, že se nově zdržuje na adrese V. 10, L. Z dalšího písemného záznamu potom vyplývá, že stěžovatel byl dne 27. 3. 2002 na odboru azylové a migrační politiky, pracoviště Červený újezd, seznámen v jazyce ruském s obsahem rozhodnutí žalovaného ve věci žádosti o udělení azylu, a téhož dne také převzal originální výtisk tohoto rozhodnutí do vlastních rukou.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel uvádí jako právní důvody kasační stížnosti důvody vymezené ustanovením § 103 odst. 1 písm. b) a e) s. ř. s., je třeba se nejprve vyjádřit k významu těchto ustanovení a jeho konkrétním dopadům v této věci.

Význam uváděného ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. („při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto vytýkanou vadu měl soud napadané rozhodnutí zrušit“) se zakládá na faktu, že intenzita porušení řízení před správním orgánem byla v přímé souvislosti s následnou nezákonností tohoto rozhodnutí. Pokud stěžovatel kasační stížností míří na nedostatečné zjištění skutkového stavu, činí tak jen obecně a navíc nepřímo.

Pokud jde o ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. („nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení“), toto je nutno vykládat ve spojení s přezkoumávaným rozhodnutím krajského soudu. V jeho případě se však o odmítnutí návrhu ani o zastavení řízení nejednalo (o „zastavení řízení“ šlo v případě rozhodnutí žalovaného správního orgánu), a proto tento důvod kasační stížnosti v dané věci vůbec nepřichází v úvahu a Nejvyšší správní soud ve smyslu tohoto stížnostního důvodu o námitkách stěžovatele tak nemůže jednat.

O konkrétních námitkách stěžovatele Nejvyšší správní soud potom uvážil takto:

Pokud stěžovatel konkrétně namítá, že se k pohovoru nedostavil z důvodu, že se již na původně uvedené adrese nezdržoval a novou adresu nahlásil telefonicky, je třeba uvést, že ze správního spisu vyplývá, že správní orgán obě předvolání do vlastních rukou doručoval na v rozhodné době jedinou správnímu orgánu známou adresu pobytu stěžovatele, a to adresu, kterou stěžovatel uvedl ve svém čestném prohlášení ve spojení s návrhem na zahájení řízení o udělení azylu. Jeho tvrzení o telefonátech stran změny adresy nejsou nijak prokázána, stěžovatel ani v kasační stížnosti žádné konkrétní důkazy k tomuto účelu nenavrhuje.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval věcí z pohledu možných vad, k nimž musí přihlédnout i bez návrhu. Okolnosti takového postupu upravuje § 109 odst. 3 s. ř. s., který výslovně stanoví, že *„Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)], nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.“*

Podle § 23 odst. 2 zákona o azylu je stěžovatel povinen se dostavit na předvolání ministerstva k pohovoru. Podle § 25 písm. d) zákona o azylu se řízení o udělení azylu zastaví, jestliže se žadatel bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru nebo neposkytuje informace nezbytné pro spolehlivé zjištění skutkového stavu věci a na základě dosud zjištěných skutečností nelze rozhodnout.

Z obsahu spisu vyplývá, že stěžovatel byl opakovaně pozván k předmětnému pohovoru, přičemž mu výzvy byly adresovány na jím původně uvedenou adresu pobytu, kterou stěžovatel uvedl se současným prohlášením, že se po celou dobu azylového řízení bude zdržovat právě na této adrese. Stěžovatel však ani v jednom případě opakovaného doručování výzvy nepřevzal, zásilky byly uloženy na poště, adresát byl o uložení zásilek vyrozuměn, ty si však nevyzvedl, podle informace pošty nebyl zastižen, a žalovaný správní orgán po uplynutí úložních lhůt vyšel z toho, že účinky doručení nastaly za použití ustanovení správního řádu o právní fikci doručení při nezastižení adresáta, který se na adrese zdržuje. Nicméně stěžovatel v kasační stížnosti jako důvod, pro který se opakovaně nedostavil k pohovoru uvedl, že se na předmětné adrese nezdržoval a že novou adresu sdělil telefonicky. Žalovaný správní orgán tuto skutečnost popírá, a ani jinak nelze objektivně zjistit a potvrdit, že žalovanému byla změna adresy pobytu stěžovatele sdělena, tudíž i v době doručování předmětných výzev známa.

Nejvyšší správní soud se přitom zabýval i tím, jak upravuje zákon o azylu pravidla pro doručování písemností žadateli pro udělení azylu.

Toto doručování je upraveno v § 24 cit. zákona o azylu, a to tak, že podle § 24 odst. 1 tohoto zákona se písemnosti doručují do vlastních rukou žadatele o udělení azylu, podle § 24 odst. 2 cit. zákona se písemnost, kterou se nepodařilo doručit, uloží v přijímacím nebo pobytovém středisku, kde je žadatel o udělení azylu hlášen k pobytu, nebo v ministerstvem určeném azylovém zařízení, je-li hlášen k pobytu mimo azylové zařízení. Oznámení o uložení nedoručené písemnosti se vyvěsí v přijímacím nebo pobytovém středisku na úřední desce, a nevyzvedne-li si adresát zásilku do 10ti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Ze spisu je zřejmé, že v posuzované věci takto předepsaným způsobem doručováno nebylo, naopak bylo doručováno podle obecných pravidel pro doručování, upravených v zákoně č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud toto ve svém rozhodnutí nezohlednil. Nejvyšší správní soud při posuzování této skutečnosti musel zohlednit především to, jakými principy je vázáno přezkoumání rozhodnutí k podané kasační stížnosti. Pro toto přezkoumání platí, že soud je vázán uváděnými důvody podání kasační stížnosti, a v jejich rámci potom příslušnými stížnostními námitkami. K tomu musí Nejvyšší správní soud uvést, že stěžovatel v kasační stížnosti to, že by příp. byl při doručování porušen režim ustanovení § 24 zákona o azylu, nenamítal. Za této situace musel Nejvyšší správní soud uvážit, zda v dané věci není skutečnost, že krajský soud nezohlednil nedostatky v doručování správním orgánem vadou, k níž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu spisu je zřejmé, že stěžovateli byly adresovány dvě zásilky, obsahující výzvy k pohovorům na dny 20. 2. a 8. 3. 2002, jež byly zaslány poštou na adresu pobytu stěžovatele, oznámeny, uloženy na poště a nevyzvednuty s uvedením, že adresát nebyl zastižen. Za této situace je vzhledem k dikci § 24 odst. 2 zákona o azylu zřejmé, že tyto písemnosti, které se nepodařilo doručit, se měly uložit v ministerstvem určeném azylovém zařízení,

neboť adresát byl hlášen k pobytu mimo azylové zařízení. Oznámení o uložení nedoručené písemnosti mělo být v takém azylovém zařízení vyvěšeno na úřední desce, a teprve pokud by si adresát zásilku do 10ti dnů od uložení nevyzvedl, mohl by být poslední den této lhůty považován za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Za této situace nutno dospět k závěru, že písemnosti obsahující výzvy k pohovorům ve dnech 20. 2. 2002 a 8. 3. 2002 nebyly doručovány postupem podle § 24 zákona o azylu ve znění platném do 31. 12. 2002, a proto nebylo možno vycházet z fikce doručení těchto písemností, uvedené v § 24 odst. 2 zákona o azylu. Pokud tedy nebyly výzvy k pohovorům stěžovateli doručeny předepsaným způsobem, pak nelze uzavřít, že stěžovatel byl o termínech obou pohovorů řádně vyrozuměn, a nelze tedy dovodit, že podmínky pro postup správního orgánu uvedené v § 25 písm. d) zákona o azylu byly splněny. Vzhledem k tomu, že krajský soud se uvedeným pochybením správního orgánu nezabýval, nutno uzavřít, že řízení před soudem trpělo vadou, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.

Vzhledem k tomu, že nebyly splněny podmínky řádného doručení předvolání k pohovorům, není již rozhodné, zda příp. stěžovateli bránily v účasti u pohovoru vážné důvody či nikoliv.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost je z výše uvedených hledisek důvodná, a proto napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil, a věc mu současně věc vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud podle odst. 3 téhož ustanovení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. 1. 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu